

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Hvem er vi?	3
Det fælles pædagogiske grundlag i område nord	3
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	4
Børnesyn	4
Dannelse og børneperspektiv	5
Leg	6
Læring	6
Børnefællesskaber	7
Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis	7
Pædagogisk læringsmiljø	9

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis.....	9
Samarbejde med forældre om børns læring	12
Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis.....	12
Børn i udsatte positioner.....	14
Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis.....	14
Sammenhæng til børnehaveklassen	15
Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis.....	16
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	18
Inddragelse af lokalsamfundet	18
Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis.....	18
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	19
De seks læreplanstemaer	21
Alsidig personlig udvikling.....	21
Social udvikling	23
Kommunikation og sprog.....	25
Krop, sanser og bevægelse.....	27
Natur, udeliv og science	29
Kultur, æstetik og fællesskab.....	31
Evalueringskultur	33

Forord

I Børnehuset Pilehaven har vi de sidste tre år arbejdet målrettet med implementeringen af både Levende læringsmiljøer og Den styrkede pædagogiske læreplan

Levende læringsmiljøer er et projekt der blev søsat i 2017 på dagtilbudsområdet Frederikssund kommune. Grundværdierne i projektet er at:

- barnets stemme skal høres, imødekommes og tages alvorligt
- den pædagogiske kerneopgave og faglighed skal være omdrejningspunktet
- vi ønsker hverdagsinnovation – udforskning i egen praksis
- det skal forekomme i hverdagen med hverdagen som omdrejningspunkt

I maj 2018 blev Den styrkede pædagogiske læreplan vedtaget og elementerne i den skal være implementeret i juli 2021.

Hvem er vi?

Børnehuset Pilehaven er en integreret 0-6 års daginstitution beliggende på en stor grund med to separate huse. Vi har en normering på 98 enheder fordelt på 2 vuggestuegrupper og 3 aldersopdelte børnehavegrupper. Personalet i børnehuset består af en pædagogisk leder, ni pædagoger, tre pædagogiske assistenter, tre faste medhjælpere, en til to tilkaldte vikarer og studerende.

Pilehaven ligger i gåafstand til Roskilde fjord og skoven ved Færgelunden, og derfor har vi gode betingelser for et aktivt udeliv, både inde på vores indhegnede legeplads og i de omkringliggende omgivelser.

Vores pædagogik tager udgangspunkt i barnets individuelle behov og har nærvær og omsorg som første prioritet. Vores opgave er, at skabe et læringsmiljø, som på den ene side er trygt og forudsigeligt, med tydelige voksne og på den anden side giver mulighed for udfordringer, læring og udvikling for alle børn.

Det er vigtigt for os, at børnene fornemmer et trygt miljø, der giver trivsel og mange former for læring. Når børnene oplever, at de mestrer noget nyt, vokser de på den personlige plan. Vi benytter forskellige pædagogiske metoder og tiltag, som passer til det enkelte barn, børnegruppen og huset.

Særligt i forbindelse med Covid19

Denne udgave af Den Styrkede Pædagogiske Læreplan er udarbejdet, som den pædagogiske hverdag i Pilehaven så ud før Covid-19 ramte os og markant ændrede vores hverdag. Vi har været igennem en nedlukningsperiode og langsom genåbning, til hvor vi står i dag, hvor vi stadig ikke er helt tilbage som før. I august 2020 havde vi i personalegruppen en dialog om, hvad vi indtil videre har lært af Coronatiden, og hvad vi vil bringe med videre i vores pædagogiske arbejde.

For lige kort at nævne nogle opmærksomhedspunkter:

- Mindre grupper med få voksne, har styrket nærværet og omsorgen.
- Ved zoneopdeling af legepladsen kan børn og voksne fokusere på, hvad lige præcis det her område kan bruges til og områderne er mere overskuelige for børnene.
- Høj hygiejne og det meget udeliv har nedsat sygefravær hos både børn og voksne.

Opmærksomhedspunkterne har vi løbende indarbejdet i vores hverdag, og de indgår derfor i vores styrkede pædagogiske læreplan, som beskrevet her.

Vi må konkludere at mødet med Corona rykkede os ud af vores komfortzone. Nu måneder efter kan vi se, at vi derved også fik en unik mulighed for at afprøve nye veje, se nye muligheder og justere på vores læringsmiljøer til gavn for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse og til god læring for de voksne.

Det fælles pædagogiske grundlag i område nord

Ledelsen i Frederikssund Nord har udarbejdet et fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med den pædagogiske læreplan i vores 10 børnehuse.

Det fælles pædagogiske grundlag er udtryk for en fælles forståelse i Frederikssund Nord af kvalitet i arbejdet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse og skal ligge til grund for de dialoger, der skal være i medarbejdergrupperne for at udvikle stærke læringsmiljøer for børn.

Grundlaget er udarbejdet af ledelsesteamet gennem det sidste års tid på vores ledelsesteammøder. Det er tænkt som afsæt for det videre arbejde med den pædagogiske læreplan ude i hvert enkelt børnehus.

Vores pædagogiske grundlag er udarbejdet ud fra formuleringer fra dagtilbudslovens rammesætning, Frederikssund kommunes børne- og ungepolitik og de strategier kommunen har.

Det pædagogiske grundlag skal også bruges til dialog om samarbejdet med forældrene, både i bestyrelsen og på forældremøder.

Med afsæt i det pædagogiske grundlag vil vi i ledelsesteamet i samarbejde med medarbejderne og MED kunne tilrettelægge, hvilke kompetencer vi har brug for til at kunne løse vores pædagogiske opgave.

Så med dette pædagogiske grundlag skal Frederikssund Nord udvikle og fastholde dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og på at have høje ambitioner på alle børns vegne.

I Pilehaven har vi valgt, at skrive hvordan det fælles pædagogiske grundlag for område nord kommer til udtryk i den pædagogiske praksis. Det står derfor beskrevet efter elementerne i det pædagogiske grundlag.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Vores børnesyn bygger på, at barnet fødes som et relationelt menneske med gode intentioner, nysgerrighed og lyst til læring. Vores børnesyn er, at barnet:

- har en værdi i sig selv
- ses som kompetent og har ressourcer
- finder sine ytringer meningsfulde for barnet selv
- er et individ og er forskellig fra andre
- har mestringskompetencer
- har en intention bag sine handlinger
- udvikles i relationer og inkluderende fællesskaber
- har behov for omsorg, anerkendelse, respekt og nære relationer
- er afhængigt af personale; nogen, der holder af det
- har krav på medinddragelse
- ses som aktiv medskabere af egen læring
- er legende

Vores børnesyn skal i hverdagen vise sig ved, at vi har børn, som:

- leger og indgår i relationer med hinanden "Hvad skal vi lege?"
- har selvværd og selvtillid "Så er jeg her!"
- er nysgerrige, spørger, udforsker og undres
- er tillidsfulde og udtrykker deres behov, ønsker og meninger
- henvender sig til personalet, viser glæde for dem og søger hjælp ved behov
- har gode narrativer om hinanden og hjælper hinanden
- kan konflikthåndtere
- vil prøve nyt, tør fejle og prøver igen
- er sig selv og respekterer andre
- er glade, trygge og i trivsel
- føler sig set, hørt og forstået
- er bevidste om eget værd

For at omsætte vores børnesyn, skal vi som personale:

- være nærværende, reflekterende, guidende og have empati
- møde børnene i øjenhøjde (helt praktisk og i overført betydning)
- give børnene mulighed for at ytre sig
- være så fleksible som muligt for at inddrage børneperspektiver
- afstemme os følelsesmæssigt til børnene med kropssprog, mimik og stemmeføring (mikroregulering)
- justere os i aktiviteter, afvige fra planen og gribe børnenes initiativ
- følge barnets spor og være nysgerrige på barnets intentioner
- opbygge tillidsfulde relationer til børnene
- være fordomsfri og respektere barnets baggrund (familie, etnicitet mv.)
- være tilgængelige og vise glæde for ALLE børn
- skabe gode narrativer om børnene
- være opmærksomme på, at der altid skal være en pædagogisk bagdør for alle børn
- møde barnet på alle følelser

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse er en proces, som udvikler integritet, engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, og klæder barnet på til at deltage i et demokratisk samfund og i en global verden.

Som tegn på at børnene inddrages og deres perspektiv er til stede, ser vi børn, som:

- kommer med idéer og ønsker til aktiviteter
- er medaktør i tilrettelæggelse af aktiviteter
- har tid, rum og ro
- agerer hensynsfuldt og empatisk i samspil med andre
- udtrykker meninger og holdninger
- stiller spørgsmål og er nysgerrige
- lytter til hinanden og accepterer andres meninger
- forstår demokratiske valg
- har forståelse for forskelligheder

Som personale fremmer vi dannelse, demokrati og medbestemmelse ved at:

- tilrettelægge en dagligdag, hvor børnenes perspektiv inddrages
- vise interesse for børnenes spor, gribe deres initiativer og understøtte og udbygge dem
- være bevidst om at inddrage børnene i hverdagens aktiviteter og gøremål
- sikre alle børn medindflydelse og medbestemmelse
- inddrage børnene i demokratiske valg
- skabe forståelse for forskelligheder hos børnene
- understøtte børnekultur og dermed børnenes initiativer

Leg

Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling. Legen er:

- et rum, hvor barnet kan eksperimentere
- en måde at forstå og begribe verden
- barnets mulighed for at bearbejde oplevelser og følelser
- et rum hvor barnet øver sig i at justere sig og forhandle

Når børn besidder legekompetence:

- evner de at fastholde en leg og genoptage den efter tid
- har de empati og kan tage hensyn til andre
- kan de forhandle og indtage forskellige roller
- kan de vente på tur og justere sig i forhold til andre
- leger de fantasilege
- udvikler de deres sprog og kommunikation i legen
- leger de på tværs af alder og køn
- opnår de forskellige mestringsstrategier
- kan de invitere andre ind i leg
- eksperimenterer og udfordrer de sig selv i legen

For at understøtte legen og børnenes deltagelse, skal vi som personale:

- indgå i børnenes leg på forskellige niveauer (gå foran, ved siden af og bagved)
- fordybe os i et emne i engageret samvær med børnene
- opfatte leg som værdifuld og give den plads
- vægte både vokseninitieret og børneinitieret leg
- understøtte legefællesskaber mellem børnene
- være opmærksomme på, hvilke lege børnene er optaget af
- sikre, at alle børn indgår i et legefællesskab
- anvende legens data
- skabe et læringsmiljø, som indbyder til leg
- forberede børnene, når det er nødvendigt at afbryde legen
- mediere ved konflikter i legen, så den kan fortsætte
- igangsætte lege og inddrage børn, der ikke er i leg

Læring

Vores læringssyn bygger på, at læring fokuserer på at lære at lære og at læring er kontinuerlig og sker hele tiden. Vores læringssyn er, at læring:

- er, når man kan formidle og anvende det lærte
- sker, når barnet er trygt, i trivsel og har tillid til børn og Personale
- giver forskelligt læringsudbytte, hvilket skal respekteres
- kan opstå, når der er mulighed for at udforske, spørge, undres og afprøve
- forudsætter motivation, nysgerrighed og mening

Læring kan vise sig på flere måder hos børnene. Det kan være interpersonelt, relationelt, implicit og explicit. Når vi ser tegn på læring, ser vi børn, som:

- har selvtillid og viser ny læring frem "Se hvad jeg kan!"
- er nysgerrige på verden og undres, som vil vide mere og stiller spørgsmål
- prøver og øver sig i at øve sig
- leger og udvikler legen med nye elementer
- hjælper børn til ny læring
- er fordybet og optaget

For at understøtte børns læring, skal vi som personale:

- være bevidst om barnets nærmeste udviklingszone
- være observerende
- have øje for supplerende læring
- skabe en struktur, som giver mulighed for ro
- skabe udfordrende og foranderlige læringsmiljøer, hvor læring er muligt
- være opmærksomme på vigtigheden af både børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner
- tilrettelægge læringsmiljøet i forhold til både det enkelte barn og gruppen
- undre os sammen med børnene
- give rum og plads til nysgerrighed og anerkende alle spørgsmål
- følge børnenes spor – åbne for ny viden om det, de viser interesse for
- udvide børns begrebsverden gennem leg
- lade børn gøre det, de selv kan
- gå foran, ved siden af og bagved barnet
- anerkende barnets indsats og ikke resultatet
- skabe mening for barnet
- motivere barnet

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber er fundamentet for at hver enkelt barn kan trives, udvikle sig, være i læring og dannes til et helt menneske med en stærk integritet.

Børnefællesskaberne skal:

- være inkluderende og sikre deltagelsesmuligheder for alle
- balancere mellem individ og fællesskab
- understøtte at alle børn har en stemme

Børnefællesskaberne understøtter at børn:

- er en del af mindst et legefællesskab
- udviser omsorg for andre
- oplever sig som en del af fællesskabet
- er deltagende og bidrager til fællesskabet
- kan vente og tilsidesætte egne behov
- hjælper børn
- trives
- kan afstemme sig i forhold til hinanden og situationen
- oplever, at de kan være sig selv

Vores rolle som personale i og omkring børnefællesskaberne er at:

- støtte og guide barnet i fællesskabet
- have øje for det enkelte barn i det store fællesskab
- etablere fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur
- påtage sig rollen som karavanefører
- have øje på, at alle børn er inkluderet i et fællesskab
- tilrettelægge læringsmiljøet, så det inviterer til alsidige børnefællesskaber
- have opmærksomhed på både de forpligtende fællesskaber, der tager udgangspunkt i hvad barnet og gruppen har brug for og de uforpligtende fællesskaber
- have opmærksomhed på det sociale samspil og de sociale spilleregler

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

I Pilehaven er vi pædagogisk optaget af, at barnesynet er defineret som: "At det at være barn har værdi i sig selv". Dette gør vi ved at understøtte det enkelte barns læreproces med udgangspunkt i det barnet allerede mestrer. Vi understøtter dette ved at følge barnets spor. Vi møder barnet positivt, når det inviterer os eller andre børn ind i dialogen, relationen eller legen, så barnet føler sig værdsat. Vi bestræber os på at se bag om barnets handling, spørge ind og forstå, guide og vejlede.

Vi mener, at børnefællesskabet er en ressource som tilbyder rigtig mange forskellige kompetencer. Det er vigtigt, at vi hjælper det enkelte barn med at byde ind med deres kompetencer. Alle børn har noget godt at tilbyde, som andre børn kan lære noget af. Vi er optaget af, at børnene lærer at se, lytte og forstå hinandens forskelligheder på tværs af alder.

I Pilehaven skal børnene have medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati. Gennem dagens aktiviteter og gøremål, giver vi børnene mulighed for at være medbestemmende i hverdagens små demokratiske beslutninger, i det omfang de udviklingsmæssigt er klar til det. Derved lærer barnet at være ansvarlige over for hinanden og de små opgaver de stilles overfor. Dette kan f.eks. være; "hvor går turen hen i dag?", "hvad skal vi lege med", "skal vi være ude eller inde". Det kan i børnehaven være demokratiske afstemninger, hvor flertallet bestemmer. I disse situationer lytter vi til børnene, undersøger og videreudvikler deres idéer og spørgsmål.

Vi mener, at legen er en vigtig del af barnets udvikling og en væsentlig forudsætning for børnenes trivsel og dannelse. Legen fremmer bl.a. børnenes nysgerrighed, fantasi, sociale kompetencer og selvværd. Det pædagogiske læringsmiljø understøtter muligheden for, at børnene kan indgå i positive legerelationer med jævnaldrende og på tværs af alder og det fysiske legemiljø er i høj grad med til at stimulere udviklende lege. Vi bestræber os derfor på, at indrette med spændende ting og materialer, så børnene får lyst til at udforske og deltage.

Ud over de voksenstyrede pædagogiske aktiviteter og igangsatte lege, hvor vi sætter rammerne for børnene ved at være deltagende og støttende – er det også vigtigt at børnene får lov til at lege selv, for at udvikle deres sociale kompetencer. Vi er meget bevidste om at give plads til børnenes spontane og selvorganiserede leg og lade barnet være barn. Det er vigtigt, at vi hele tiden er bevidst om vores rolle og kan veksle mellem at være foran, ved siden af eller bag ved barnet/børnene.

Børn udvikler sig gennem deltagelse i forskellige fællesskaber. Det er vigtigt, at det enkelte barn er bevidst om sit tilhørsforhold til sin egen gruppe og her har sin trygge base. Nogle fællesskaber er forpligtende fællesskaber, som børn hverken kan eller skal vælge selv. Børn skal opleve, at der er noget, man er nødt til, men samtidig også opleve, at der er noget man kan, fordi man er i en gruppe. Barnet lærer at udvise omsorg og empati, at være med til at løse fælles opgaver, at blive enige med andre, at træffe kollektive valg (evt. sammen med en voksen) og handle kollektivt. Det er vores opgave at sørge for passende "forstyrrelser", der kan indvirke positivt både på fællesskabet, men også for det enkelte barn i fællesskabet.

I børnehaven er børnene opdelt i tre årgangsgrupper, der til dagligt har gruppenavnene Lillegruppen, Mellemgruppen og Storegruppen. Lille -og Mellemgruppen er som udgangspunkt sammen hver dag i rummene nedenunder og Storegruppen er i rummene ovenpå. Vi mener, at vi opnår de bedste muligheder for at støtte op om børnenes udvikling og give dem alderssvarende udfordringer, ved at have børnene delt på denne måde. I løbet af året har vi valgt, at have aktiviteter på tværs af alle grupperne, da det er med til at styrke børnefællesskabet i børnehaven som helhed.

I vuggestuen har vi to basisgrupper med børn fra 0-3 år. Den ene gruppe hører til i Junglen og den anden i Læsehjørnet. De ældre børn fra begge grupper spiser hver dag frokost sammen i alrummet og en gang om ugen er de på besøg i børnehaven, hvor de er sammen med de yngste børnehavebørn fra kl. 9.30-12. Når der er brobygning, som vi kalder det for, har vi fokus på den gode overgang og trygheden i at lære børnehavelivet at kende inden barnet skal starte i børnehaven.

I Pilehaven har vi fokus på børnefællesskabet. Børnene hjælper hinanden og de store hjælper de små. Vi oplever at børnene generelt er meget omsorgsfulde over for hinanden. F.eks. at hjælpe en der græder eller hjælpe med at tage flyverdragten ud over støvlerne osv.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø i børnehuset har tre dimensioner:

- Det fysiske miljø inde og ude, arkitekturen, hvordan ser der ud, hvilke materialer er der, hvilke muligheder byder det på for fysisk udfoldelse.
- Det pædagogiske miljø, hvordan er pædagogikken tilrettelagt med tanke på barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse, hvordan ser strukturen og rammerne ud, dagens rutiner og rytme.
- Det sociale miljø, som børn og personale skaber sammen, når de indgår i og bidrager til børnehusets materialitet, aktiviteter, steder, rum osv.

Når vi lykkes med et godt pædagogisk læringsmiljø, ser vi børn, som:

- trives i børnehuset
- kan genkende dagens rutiner og rytme
- er trygge og kan vælge til og fra mellem forskellige tilbud
- selvstændigt kan gå i gang med en leg/aktivitet
- føler sig set, hørt og forstået.

For at skabe et godt læringsmiljø med fokus på kerneopgaven, skal vi som personale:

- udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved at opstille mål, handle, evaluere og justere.
- skabe tydelig struktur og rammer, genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen (makroregulering)
- være opmærksomme på vores positionering (foran, bagved og ved siden af og være bevidst om at være hhv. karavanefører og hjælper)
- reflektere over egen praksis og vores rolle som læringsmiljø
- justere os i forhold til barnet/børnegruppen
- tilrettelægge dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksenstyret aktivitet, rutiner og pauser
- indrette huset, så det er tydeligt, hvilken leg og læring, der kan foregå på stedet, også på legepladsen
- tage ansvaret for stemningen i miljøet

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

Vi mener, at et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring. Børnene er i læringsmiljøer hele tiden og de bevæger sig ud og ind af disse læringsmiljøer gennem hele dagen, hvor de indgår i fællesskaber og samspil. I Pilehaven sørger vi for gennem hele dagen at etablere pædagogiske læringsmiljøer, der med leg, planlagte aktiviteter, spontane aktiviteter samt daglige rutiner, giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

I vuggestuen har vi meget opmærksomhed på at skabe trygge og faste rammer for børnene, fra de kommer om morgenen, til de går hjem i løbet af eftermiddagen. Når børnene kommer om morgenen, skal de opleve nogle tydelige rammer for morgensituationen, med nærværende voksne, som hjælper med til, at overgangen fra hjem til vuggestuen, bliver så god og rolig som mulig. Vi lægger stor vægt på at sige godmorgen samt nævne barnets navn, så barnet føler sig set og anerkendt

Når vi åbner børnehaven om morgenen, er det vigtigt at alle børn føler sig velkomne og set. Børnene mødes derfor med et "Godmorgen" samt barnets navn. Det er vigtigt for os at barnet får en god, rolig og tryk aflevering med nærværende voksne som er med til at skabe en god overgang fra hjem til børnehaven. Vi vinker med barnet, har tid til leg, morgenmad eller et kram, hvis det er det barnet har behov for.

I børnehaven har vi hver dag en fast vinke voksen. Dette skaber rum og plads til ro og fordybelse til stille aktiviteter på stuer. Har barnet behov for at blive afleveret hos en bestemt voksen, kan forældrene altid aflevere barnet på stuen. Vi aflæser hele dagen børnenes behov, især i afleveringssituationen. De ældste børn i børnehaven, øves og opmuntres i at prøve at sige farvel og vinke uden en voksen, da denne færdighed helst skal være på plads inden skolestart.

Efterhånden, når flere af rummene åbnes op om morgenen, i begge afdelinger, fordeler de voksne sig. De sætter små forskellige aktiviteter i gang, hvor børnene kan fordybe sig. På den måde bliver der skabt nogle læringsmiljøer i huset, hvor børnene bliver inspireret og guidet.

I både vuggestuen og børnehaven arbejder vi struktureret og en stor del af vores hverdag er i faste rutiner, så børnene har ro og overskud i en forudsigelig hverdag. Det giver os mulighed for at skabe en hverdag med læringsmiljøer der tilgodeser det enkelte barns behov og bevidstheden om at alle kræver noget forskelligt. Vi har mange rutiner og vi ser her muligheden for at arbejde med børnenes egne læreprocesser. Her er der tid til gentagelser, at øve sig, udvikle sig og lære. Vi arbejder med bevidstheden om, at der er tid til læring i dagligdagens rutiner, f.eks. toiletbesøg og vaske hænder samt selvhjulpethed i garderoben, hvor vi giver børnene god tid til at øve sig i selv at tage tøj af og på, mens vi støtter og guider.

Vuggestuen:

Det er vigtigt at vi, som voksne, hele tiden er opmærksomme på børnenes behov, og kan være med til at regulere dem ved at skabe de rigtige læringsrum. Derfor prøver vi at bruge alle tænkelige lokaler i vuggestuen. Vi bruger blandet andet vores fælles garderobe, hvor der både bliver hoppet og danset.

Vi har indrettet grupperummene med små læringsrum, som giver børnene mulighed for at fordybe sig både med andre børn og alene. Vi ser fx at børnene benytter det lille køkken, hvor de dækker bord og laver mad til dukker, børn og voksne. Her er der også mulighed for at øve sprog, parallele og sociale kompetencer.

Leg med biler og togbane skaber mulighed for mange gentagelser ved bl.a. at lade bilen køre frem og tilbage, samt at bygge en togbane, hvor flere børn kan deltage.

Om formiddagen holder vi samling på gulvet. Til samling har vi fokus på fællesskabet. Blandt andet snakker vi med børnene om, hvem der er kommet og hvem der er hjemme. Vi synger sange, som både børn og personale er med til at vælge. Det kan bl.a. ske ved, at børnene finder ting fra en kuffert, og derved bliver inddraget i hvilken sang, der skal synges. Børnene øver sig i at vente på tur, samt at være en del af et fællesskab.

Der kan være flere måder at være en del af en samling på, dette kommer bl.a. an på barnets alder, og om barnet er lille eller lige er startet. Derfor kan det være mest trygt, bare at være på stuen, og så selv vælge, når man går til og fra samlingen. Selv om man er stor, kan det godt være en udfordring, at være en del af en samling, da barnet kan have en del uro i kroppen. Barnet skal måske sidde op ad en voksen eller blot have en hånd på ryggen.

Senere på formiddagen indgår børnene i mindre grupper, hvor de laver aktiviteter, som passer til deres alder og udvikling. Vi taler bl.a. om hvad de skal lave, og hvad de skal have på af tøj, hvis de skal ud.

Under måltidet er vi opmærksomme på, at børnene er selvhjulpne, samt at de hjælper hinanden. Der bliver snakket om, hvad vi spiser, hvordan det smager og hvor maden kommer fra. Vi snakker også om hvad børnene har lavet i løbet af formiddagen, og hvem de har været sammen med. Det skaber ro, og børnene får tid til at lytte til hinanden. Efter frokosten er børnene med til at rydde op. De ligger deres madkasser og service på rullebordet og putter hagesmækken i kurven. Det skaber tryghed for det enkelte barn, at kende hverdagens rutiner og kunne mestre dem.

Når børnene bliver skiftet, bruger vi meget tid på at tale med det enkelte barn, og derved skabes en følelses-mæssig tilknytning. Når der opstår en god øjenkontakt mellem den voksne og det lille barn, får barnet stimuleret den sproglige udvikling. En oplagt interaktions-mulighed, som vi ikke forpasser- vi kalder dem for stjer-nestunder.

I garderoben lægger vi stor vægt på selvhjulpenhed og fællesskab. Garderoben som det pædagogiske læringsrum, er en pædagogisk rutine som er fælles for både vuggestuen og børnehaven, hvilket giver os mulighed for at skabe genkendelighed mellem de to afdelinger. Måden vi møder barnet på, er den samme, uanset om vi står i en garderobe i vuggestuen eller i børnehaven. Dette er med til at sikre den røde tråd for børnene.

Vi voksne er med til at guide og støtte ved at benævne de ting, som barnet skal bruge. Ved at få den rette støtte og opmærksomhed bidrager vi til, at barnet får mere selvværd. Dette er et godt sted for ny læring og kompetenceudvikling.

Vi er lydhøre over for børnenes ønsker og ideer til forskellige aktiviteter, og vi tilstræber at kunne opfylde dem. De voksne sætter små /store aktiviteter i gang, hvor børn kan fordybe sig. På den måde bliver der skabt læringsmiljøer, hvor børnene bliver inspireret, støttet og guidet, og der kan nu opstå nye venskaber og relationer, som børnene kan bruge i andre sammenhænge.

Sproget er en vigtig del af barnets udvikling, og derfor har vi stor opmærksomhed på, at vi har et godt sprogmiljø gennem hele dagen. Vi lytter og snakker med børnene og hjælper dem til at danne sætninger med flere og flere ord. Benytter alle tider på dagen til at udvikle børnenes ordforråd og begreber med billedbøger, konkrete o. lign.

Børnehaven:

Vi holder samling hver dag. Samlingen bruges som et læringsrum, hvor der blandet andet skabes rum og tid til turtagning, så alle børns stemmer høres og børnene øver sig i, at vente på tur, udsætte egne behov, spørge ind til og lytte til andre. Børnene øves også i at turde stå frem og have gruppens opmærksomhed og kunne række hånden op. Vi har fokus på at kunne være i centrum og kunne have "en stemme" i trygge rammer med udgangspunkt i det enkelte barns udvikling. Her støttes børnene i deres medbestemmelse og styrkes i deres begyndende empati og sociale kompetencer.

Det er også til samling vi taler om de emner der rører sig i børnegruppen, som fx venskaber, ferieoplevelser osv. Vi har en sproglig anerkendende tilgang til samværet med børnene. Vi understøtter og udfordrer børnenes sproglige kompetencer, ved at undre os sammen, spørge og lytte til det barnet vil fortælle os. Vi styrker børnenes ordforråd gennem dialogisk læsning, rim og remser og sanglege. Samlingen som læringsmiljø kan også være et rum hvor børnene øver sig i at "slappe af" til stille musik og skabe ro i kroppen ved hjælp af f.eks. "yoga og massage, hvor børnene lærer at mærke deres egen krop.

Vi har valgt at børnene under frokosten har faste spisepladser, da det skaber en tryghed for barnet at vide, at der altid er en plads til det samt at det understøtter relationer for det enkelte barn set i forhold til den samlede børnegruppe. Vi støtter barnet i at være selvhjulpen, ud fra alder og udvikling. Den voksne ved bordet skaber ro omkring måltidet og har fokus på sanser, i form af at smage, dufte og se maden. Fokus på at vente på tur, skiftevis lytte og tale ved bordet samt hjælpe hinanden. Værdier og normer (dannelse) i fællesskabet under måltidet, – "Ja tak", "Nej tak", "Vil du række mig vandet", "Tak for mad, må jeg rejse mig" osv.

De planlagte aktiviteter foregår i løbet af formiddagen og her er børnene opdelt i mindre grupper. En gang om ugen mødes brobygningsgruppen fra vuggestuen med Lille gruppe i børnehaven. Fra januar mødes Storgruppen med de kommende skolebørn fra Mariendal og Skuldshøj en gang om ugen.

Vi øver selvhjulpenhed, selvstændighed og den gensidige afhængighed. Vi opmuntrer og laver mange gentagelser og børnene hjælper hinanden. Vi oplever her, at der opstår relationer på tværs samt et øget selvværd ved at kunne hjælpe andre. Om vinteren er der meget man skal forholde sig til, både flyverdragter, huer, støvler samt vanter. Her opfordrer vi børnene til, at spørge hinanden om hjælp, hvis de syntes, at det er svært at tage tøjet på eller af. Det er også her vi ser, at børnene bruger hinanden.

Børnene deltager i de daglige rutiner. Dette kan f.eks. være oprydning efter et måltid, en kreativ aktivitet eller leg. Alle deltager og dermed er ansvaret fælles, samtidig med at man skal rydde op efter sig selv. De samme ting og rutiner gentages mange gange, så alle er klar over hvad der skal ske.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et tæt samarbejde mellem forældrene og personalet viser barnet, at de voksne har det godt med hinanden og det er en forudsætning for at barnet kan være tryk og trives i institutionen. Det professionelle forældresamarbejde er kendetegnet ved:

- Tryghed og tillid
- Forældre mødes med respekt i forhold til at det er dem, der kender barnet bedst
- Forståelse for forskellighed uden fordomme
- Gensidig forventningsafstemning
- Ærlighed og troværdighed
- Konstruktiv dialog, kommunikation og formidling

Når forældresamarbejdet fungerer, vil vi opleve forældre, som:

- søger råd og vejledning
- informerer om ændringer i hjemmet
- deltager i samtaler, møder og sociale arrangementer i børnehuset
- respekterer og understøtter børnehusets regler
- læser og forholder sig til informationer
- stiller spørgsmål til os
- er trykke og har tillid til os
- er nysgerrige på vores praksis
- spørger ind til barnets læring og optagethed
- tør tale om både det, der fungerer og det, der ikke fungerer
- føler sig hørt i forhold til deres barn
- taler positivt om deres børnehus
- er medskabere af og understøtter kulturen i børnehuset

Vi finder det afgørende for barnets trivsel, at få et godt forældresamarbejde i gang. Som personale bidrager vi med at:

- invitere forældrene ind i kulturen i børnehuset
- råde og vejlede ud fra vores faglige viden
- informere om dagligdagen
- være opsøgende og tage ansvar for samarbejdet
- være imødekommende og have positive forventninger til forældrene
- forstå og tro på, at forældrene gør det bedste de kan
- forstå og respektere, at der er flere virkeligheder
- forventningsafstemme og være bevidst om at italesætte tavs viden
- være opmærksom på, at kommunikation kan understøttes af billeder mm.
- være opmærksomme på at give alle familier mulighed for at bidrage med noget, som de er gode til
- inddrage forældrene i overvejelser, observationer mv. omkring deres barn - også de svære ting
- være autentiske og troværdige
- være undersøgende og nysgerrige
- opfatte forældrene som en ressource og anerkende deres perspektiver og oplevelser

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

Vi mener, at et tæt samarbejde mellem forældrene og personalet viser barnet, at de voksne har det godt med hinanden og at det er en forudsætning for at barnet kan være tryk og trives i børnehuset.

Vi prioriterer, at vi har en daglig dialog med forældrene, når de afleverer eller henter deres barn i Pilehaven. Det er meget vigtigt for os, at vi får opbygget et godt og tillidsfuldt forældresamarbejde. Ud over de daglige

“garderobe-snakke”, bruger vi dagligt Frederikssund kommunes IT-plattform “Tabulex”, hvor vi synliggør og inddrager forældrene i deres børns oplevelser, læring og trivsel. Her lægger vi billeder ud, således at forældrene kan se hvad deres barn laver og vi bruger også billederne til at opfordre forældrene til at spørge ind til deres barns egen fortælling af, hvad de har lavet i løbet af dagen. Dette er også vores arbejdsredskab og dokumentation af hverdagen. Vi lytter til forældrene og samarbejder om det enkelte barn. Det er vigtigt, at forældrene har tillid til os og tør stille spørgsmål, hvis der er noget som undrer dem og spørger til, hvordan deres barn trives i hverdagen.

Vi forventer, og har tillid til, at forældrene tjekker barnet ind og ud, melder ferie og læser nyhedsbreve på Tabulex samt orienterer sig om opslag på informationstavlen eller på døren ind til stuen/gruppen. Vi forventer ligeledes, at forældrene interesserer sig for, hvad der sker i børnehuset, så vi kan samarbejde om, hvordan barnet kan indgå i det store fællesskab. Børnene er forældrenes ansvar og pædagogen har det faglige med-ansvar.

Vi tager altid forældrenes henvendelse om evt. bekymringer eller tvivl omkring barnets trivsel og udvikling alvorligt, og hvis forældrene har brug for at få forhold uddybet eller oplever utilfredshed, er det vigtigt at kontakte primærpædagogen eller den pædagogiske leder, så eventuelle misforståelser eller uklarheder kan blive opklaret.

Det er vigtigt med de gode rammer for dialogen i hverdagen og skabe muligheder for, at forældrene og personalet kan være nysgerrige på hinandens perspektiver og udveksle vores viden om barnet, så vi sammen kan møde barnets behov. Dialogen i hverdagen er gensidig og intet er for småt eller stort til at søge råd og vejledning om hos det pædagogiske personale.

Vi bruger sprogvurdering, Allemed og trivselsguiden som udgangspunkt for samarbejdet med forældrene. Trivselsguiden udfyldes ved overgange og Alle Med udfyldes når barnet fylder år. Omkring barnets fødselsdag tilbydes et dialogmøde med forældrene med udgangspunkt i deres barns trivsel og udvikling. Vi tilbyder altid en opstarts samtale og en samtale tre måneder efter at barnet er startet.

En gang om året afholder vi et fælles forældremøde, hvor vi har forskellige emner på dagsorden. Det kan være emner som:

- Oplæg af personalet
- Dagligdags informationer
- Overordnet information
- Oplæg udefra
- Punkt omkring læring og hvordan forældrene kan støtte op derhjemme

Vi holder sociale arrangementer som f.eks. bedsteforældredag, sommerfest, arbejdsdage og julearrangement.

Mange forældre kommer på besøg inden barnet bliver skrevet op til Pilehaven. Her får de en rundvisning, og vi fortæller om huset og den pædagogiske praksis.

Når barnet starter, bruger vi tid på at skabe tryghed for forældre og børn. Vi gør meget, for at få de relevante informationer fra forældrene, ved at spørge ind til hvordan graviditeten og fødslen er gået, samt om der er nogle særlige behov barnet har. Da forældre spiller en stor rolle i forhold til, hvordan barnet udvikler sig tidligt i livet er det nyttig viden for personalet. Når vi har afklaret forventningerne til hinanden, bliver det lettere for forældrene, at spørge ind til personalet, om barnets trivsel i hverdagen.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner skal forstås som en sammensat gruppe af børn, der f.eks. kan være børn med en svag socio-økonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. Det kan være en varig funktionsnedsættelse eller en kortvarig akut situation, men vi forstår en udsat position som både dynamisk og kontekst-afhængig.

Når vi lykkes med at arbejde inkluderende, ser vi børn, som:

- deltager i fællesskaber på deres egne præmisser
- viser forståelse for andre børns særaftaler
- føler sig som en del af leg og fællesskab
- føler de hører til og har positive relationer
- føler sig anerkendt og værdifulde

Som personale arbejder vi inkluderende ved at:

- arbejde med pædagogiske bagdøre
- være opmærksomme på, om et barn oplever sig som deltagende eller ikke deltagende, når det befinder sig i yderkanten af aktiviteten
- møde barnet positivt
- møde barnet med anerkendelse
- guide barnet i og ind i fællesskaber
- skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- være opmærksomme på at mindske deltagelsesbarrierer i læringsmiljøet
- kompensere der, hvor det giver mening
- modvirke marginalisering og stigmatisering
- tilrettelægge og justere os i forhold til barnets behov
- være opmærksomme på at sikre alle børn deltagelsesmuligheder
- give slip på "vi plejer"
- respektere barnet og barnets bidrag
- opfatte mangfoldighed som en ressource
- tænke ressourceorienteret om barnet
- skabe positive narrativer om barnet
- arbejde med struktur, tydelighed, forudsigelighed, genkendelighed
- være opmærksomme på at positionere barnet positivt i fællesskaber

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

Alle børn har ret til en god og indholdsrig hverdag hvor barnet bliver set, anerkendt, udfordret og oplever mestring af leg og aktiviteter. Det har stor prioritet i vores arbejde, at alle børn får de bedste betingelser for at udvikle sig.

Der er stor variation i, hvordan det enkelte barn er i en udsat position i Pilehaven. Vi arbejder ud fra et fælles mål om at få barnet inkluderet i det sociale fællesskab. Dette gør vi ved at tage udgangspunkt i det enkelte barn og dets familie. Vi skaber rammer for barnet, så det kan deltage i børnehushets fællesskaber og vi skaber læringsmiljøer, der understøtter barnets nærmeste udviklingszone. På den måde skabes en hverdag, hvor barnet oplever succes og frem for nederlag. Nogle børn har brug for faste og forudsigelige rammer, så barnet bedre kan overskue hverdagen. Dette gøres bl.a. ved at sætte piktogrammer op foran håndvasken så barnet kan se rækkefølgen når man vasker hænder. Først står man i kø, så sæbe på osv. Eller i andre situationer, der kan gavne barnet.

Vi sætter fokus på barnets styrkesider og skaber succesoplevelser for barnet, for at skabe de bedste forudsætninger for udvikling. Mindre grupper er et af de steder hvor barnet kan vise de færdigheder, som det mestrer. Her er mere ro og tingene er mere overskueligt for barnet og de andre børn ser barnet i anden sociale kontekster. Personalet har også her mulighed for at fremhæve barnets styrker og fremhæve succes oplevelser, så barnet bliver en aktiv del af børnefællesskabet.

Vi har et godt samarbejde med andre faggrupper i kommunen, der vejleder både os som personale og familierne.

Ved overgangen mellem dagpleje, vuggestue, børnehave og skole afholdes der netværksmøder for at videregive information om barnet og dets behov. Der er en tæt dialog mellem primærpædagog og barnets forældre. På den måde sikrer vi den bedste overgang for barnet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi etablerer et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø for de børn, der skal starte i mini SFO 1. maj det følgende år. Vores arbejde skal understøtte, at børnene har mod på at skulle i skole.

Børn, som har mod på at skulle i skole:

- kan imødekomme krav og tilsidesætte egne behov
- har følelsesmæssigt overskud og kan klare modstand
- står ved egne følelser og oplevelser
- kan og vil indgå i fællesskaber
- er nysgerrige på det nye
- siger ja til fællesskabet og aktiviteterne i det
- kan begå sig i fællesskabet, dvs. lytte, tale, vente og handle efter anvisninger
- har overskud til at indgå i nye fællesskaber og er deltagende
- kan tage kontakt og danne nye venskaber
- har mod og lyst til nye venskaber
- viser glæde ved mødet med nye kammerater
- hjælper og vejleder andre børn
- tager hånd om hinanden i nye venskaber
- tør møde nye udfordringer og har mod på nye oplevelser
- glæder sig til førskoleaktivitet på tværs af husene
- kan være i deres krop – kropskontrol – impulshæmning – mærke sin krop – kropsbevidsthed
- kan affektregulere
- har gå-på-mod
- kan fordybe sig og er vedholdende
- har lyst til at lære
- er nysgerrige overfor bogstaver, tal, mønstre, former osv.

Som personale skaber vi sammenhæng og understøtter overgangen til børnehaveklassen ved, at vi:

- skaber brobygningsarbejde på tværs af huse i forhold til skolestart
- har en legende tilgang og følger børnenes spor
- kan se alle børns potentialer og har en eksperimenterende tilgang
- arbejder med aktiviteter, som er med til at støtte børnene i at blive skoleparate
- indgår i og er medudviklere af det skoleforberedende arbejde på tværs af husene

- udfordrer børnene med ukendte opgaver og miljøer
- tilrettelægger dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksestyrede aktiviteter, rutiner og pauser
- udfordrer børnene tilpas – nærmeste udviklingszone
- understøtter børnenes mulighed for at danne nye venskaber
- guider børnene til selv at løse problemer og håndtere konflikter
- tilrettelægger aktiviteter med fokus på farver, former, tal og bogstaver
- øver børnene i at være kritisk tænkende
- giver børnene ansvar i forhold til daglige opgaver
- ansporer børn til at øve sig og prøve selv
- arbejder med at udvikle børnenes følelsesmæssige regulering
- udfylder overgangssark til brug for overlevering til skolen

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

Den 1. maj året før barnet skal starte i mini SFO bliver barnet en del af Storegruppen i børnehaven.

Formålet med Storegruppen er, at styrke børnene på mange forskellige områder som gør dem skoleparate. Børnene glæder sig til at være en del af storgruppen og de føler sig meget store og stolte, når de bliver en del af denne gruppe.

Børnene er ved at være så store, at de bliver mere bevidste om fællesskabet. De begynder at kunne tilside-sætte egne behov i forhold til gruppen, og kunne give plads til de andre. Derfor går der meget tid i gruppen med de enkelte skal prøve at finde deres plads og rolle i fællesskabet. Der skal skabes et fællesskab, hvor der skal være plads til alles forskelligheder.

Børnene har brug for nogle helt andre udfordringer end de andre i børnehaven. Når vi samler de ældste børn kan vi bedre give dem alderssvarende udfordringer. Hvor de yngre børn for det meste har brug for at lege og udvikle sig gennem legen, leger de ældste stadig, men legen bliver nu et middel til at finde sin rolle i fællesskabet. De ældste begynder også at få øjnene op for omverdenen. Derfor laver vi i storgruppen mange af de samme aktiviteter som de andre børn i børnehaven, men vores fokus er et helt andet. Når vi f. eks bager er det ikke for at sanserne skal udfordres, ved at røre ved dejen - men for at snakke om, hvad der skal i dejen, veje, måle, vente på tur og samarbejde.

De ældste børn begynder også at stille spørgsmål ang. deres verden. Hvorfor taber træerne bladene? Hvor kommer vandet vi drikker fra? osv. Det er også alderen, hvor de godt selv kan lide at eksperimentere og de begynder at kunne "prøve" at forudsige, hvad der mon sker, når de gør - som de gør. De begynder også at få en kritisk holdning til tingene, de køber ikke bare hvad som helst vi siger.

De undersøger og leger med ordene, hvilke ord rimer, hvilke ord kan man sætte sammen til helt nye ord. Tal og bogstaver fylder meget i deres hverdag, lige fra hvor mange tallerkner vi skal bruge - til hvad der står på skiltene vi møder på vores ture osv.

Vi arbejder med Lydbyen, der er et materiale med historier, hvor de forskellige bogstavelyde er præsenteret. Børnene lærer på en legende og sjov måde bogstavernes lyde at kende. Dette er med til at hjælpe dem med at koble lyd til bogstav, som er en vigtig forudsætning i den senere læseproces. Materialet er også med til at styrke børnenes ordforråd og omverdens bevidsthed.

Fantasien blomstrer, de elsker at digte historier, i deres leg. Når vi eksperimenterer, prøve de at forudsige hvad der sker.

Reglerne i børnenes lege bliver mere og mere vigtige i deres rollelege, men de begynder også at kunne lege flere og flere regellege.

I Storegruppen øver vi børnene i at

- kunne fordybe og koncentrere sig - Vigtigt at kunne, når barnet starter i skolen, ellers går barnet glip at det væsentlige i undervisningen og forstyrrer i timerne.
- være alderssvarende fin og grovmotorisk - Så barnet kan skrive, tegne, klippe, klistre og sidde roligt på sin stol.
- være sprogligt alderssvarende - Så barnet kan gøre sig forståelig og forstå undervisningen.
- forstå kollektive beskeder - Det meste af undervisningen foregår kollektivt (ingen eneundervisning), det er derfor vigtigt for indlæringen, at barnet kan modtage de beskeder der bliver givet.
- lytte til hinanden - Vigtigt, da det ikke kun er læreren barnet lærer af - barnet kan også lære af de andre børn.
- blive selvstændige - Troen på sig selv og sit eget værd, give sin mening til kende.
- løse opgaver selv og i fællesskab - Barnet skal kunne arbejde selv, men barnet skal også kunne samarbejde.
- kunne sige fra og til - Være tro mod sig selv.
- kunne sidde ned og vente på sin tur - Være tålmodig og have fokus på andre end sig selv.
- blive selvhjulpne - Klare de fleste ting selv. (af og påklædning, toiletbesøg, konflikte osv.)

Det handler ganske enkelt om at børnene får de optimale muligheder for at klare en skolegang og jo bedre børnene er rustet ved skolestarten, jo bedre bliver overgangen.

Hvert år efter juleferien har vi brobygning, hvor alle førskolebørnene fra Mariendal og Skuldshøj mødes på tværs. Dette samarbejde er en samarbejdsaftale med Falkenborg skolen og Børnehusene i område nord, der indeholder besøg på skolen, og er med til at sikre en god overgang fra børnehaven til MiniSFO. I denne samarbejdsaftale indgår også – i samarbejde med forældrene - en overlevering af børnene fra Pilehaven til den skole barnet skal gå på.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi lægger vægt på at børnene har kendskab til deres lokalsamfund og de muligheder, der er omkring dem. Frederikssund kommune har etableret to tilbud til alle dagtilbud i kommunen, som børnene skal deltage i. Det er Kulturstierne og en årlig teatertur.

Kulturstier

Kulturstier er et tilbud til alle vores 4- og 5-årige i Frederikssund kommunes dagtilbud. De deltagende kulturinstitutioner fra lokalområdet er Biblioteket, Museet Færgedgården, Willumsens museum og Musikskolen. Der arbejdes på at udvide Kulturstierne med et naturtilbud. Børnene møder de lokale kultur- og naturformidlere og institutioner gennem strukturerede forløb, som er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger og kulturformidlere. På Kulturstierne kommer børnenes nysgerrighed og sanser vidt omkring i litteraturen, naturen, billedkunsten, musikken og kulturarvens verdener.

Teatertur

Hvert år får alle børn i Frederikssund kommunes dagtilbud mulighed for at se en teaterforestilling. I vores lokalområde foregår det i Kulturhuset Elværket.

Andre tilbud

Her ud over er der Børnebiffen, som også er et tilbud til alle dagtilbud i Frederikssund kommune. Det er et samarbejde mellem daginstitutionerne og de tre lokale biografer i Frederikssund: Parkteatret, Skibby Kino og Slangerup Kino. Tilbuddet er frivilligt og styret af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for de tre biografer og tre dagtilbudsledere fra hhv. Frederikssund Nord/Syd, Slangerup og Jægerspris/Skibby.

I de enkelte børnehuse er der forskellige traditioner i lokalsamfundet, for eksempel Luciaoptog og fastelavn på plejehjemmet, besøg i kirken til jul, julesang hos Blindesamfundets lokalafdeling og besøg på brandstationen.

Hvordan det kommer til udtryk i Pilehavens pædagogiske praksis

Pilehaven ligger i et område med mange forskellige muligheder, som vi benytter os af. Det er både kulturelle muligheder, den omlæggende natur og andre lokale forhold, som legepladser, butikker, brandstation, bibliotek mm.

Pilehaven ligger både tæt på fjord og skov. Nærområdets natur bruges flittigt, vi går ugentligt på ture i naturen både i vuggestuen og børnehaven. Det giver os mulighed for, at følge årstidernes skiften og vejrets indvirkning på naturen. Ved fjorden kan vi f.eks. se høj- og lavvande og undersøge planter og dyr.

Der er også mulighed for at besøge de andre børnehuse, skoler og klubber i området. Dette gøres både ved spontane ture og ved planlagte ture. Vi skaber bånd mellem børnegrupper på kryds og tværs af institutioner, skaber nye venskaber og relationer styrkes.

En gang om året har vi fælles i området Nord en aktivitetsdag. Her er der planlagte en udendørs aktivitet for alle børnehavebørnene i lokalområdet.

Derudover er der planlagte besøg på skolerne for de kommende skolebørn. Men også spontane besøg, hvor vi går på opdagelse på legepladserne. Derved gøres overgangen mellem børnehave og skole mindre uforudsigelig og mere tryk.

Et tilbagevendende forløb i børnehaven har været at gå tur og besøge, hvor det enkelte barn bor. Børnene oplever de forskellige steder man kan bo. Det enkelte barn viser stolt sit hjem frem og får taget et billede foran sin hoveddør.

Vi kommer gerne hjem til fødselsdag hos børnehavebørnene, vi synes, det er vigtigt at børn oplever at kunne vise sit hjem og familie frem.

Til jul inviteres vi til julegudstjeneste i kirken. Dette giver et indblik i den kristne tro og et fællesskab med de andre børn i området.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske børnemiljø skal understøtte et fysisk læringsmiljø, der tilsigter alsidig motorisk udvikling, legekompetencer og læring. Det skal tilgodese børns forskellige aldre og kompetenceniveau.

Det fysiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene:

- tydeligt kan se, hvilke muligheder, der er i rummet
- inddrages i beslutninger omkring indretning
- har mulighed for at opsøge private rum
- får inspiration og ideer til lege ved hjælp af det, det enkelte rum tilbyder
- har mulighed for fordybelse i leg og aktivitet
- har adgang til legetøj og beskæftigelsesmaterialer
- har mulighed for at indrette eget legemiljø her og nu
- har mulighed for at udfolde sig og udfordre sig både inde og ude
- har mulighed for selvhjulpenhed

For at understøtte børnemiljøet, skal personalet indrette et miljø, hvor:

- der er mulighed for fysisk aktivitet, stilleområder, kreativitet, være mange, være få
- der er mulighed sol, skygge og læ
- Der er en fleksibel indretning
- Der kan skabes fysisk plads i rummet ved hjælp af f.eks. indskudsborde, væghængte borde og rumdelere
- Der opfordres til fysisk aktivitet, både med høj og lav intensitet
- børneperspektivet er tænkt ind i indretningen af rummene
- Der er fokus på at sikre en god hygiejne og et godt indeklima (lys, lyd/støjniveau, lugt, temperatur)

Det psykiske børnemiljø skal understøtte et alsidigt læringsmiljø, der tilsigter både personlig udvikling og udvikling i fællesskaber. Det skal afspejle læringsmiljøets værdier og fremme børnenes trivsel.

Det psykiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene mødes anerkendende og der er fokus på:

- Tryghed, tillid og børneperspektiv
- Tolerance og respekt
- At børnene føler sig hørt og set
- At børnene føler sig som en del af fællesskabet
- de vilkår og muligheder, det enkelte barn har
- at tager højde for det enkelte barns følelsesmæssige alder
- respekt for barnets integritet
- At børnene føler sig betydningsfulde
- At børn møder gode stemninger
- At børn tages alvorligt
- En god omgangstone
- At anerkende børns perspektiv på f.eks. venskab, leg og konflikthåndtering

- At se mangfoldighed som en ressource
- respekt for og accept af at vi er forskellige
- det positive narrativ om barnet og familien
- At børn gennem deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden

Det æstetiske børnemiljø skal understøtte det pædagogiske læringsmiljø med en sanselig dimension. Vi tillægger den æstetiske dimension værdi, da der er en sanselig glæde forbundet med børnenes oplevelse af, hvordan der ser ud i dagtilbuddet, den udlevede kultur og de indtryk og udtryk det må afstedkomme.

Det æstetiske børnemiljø er et miljø, som stimulerer børns sanser og giver dem lyst til at udforske og undersøge omverdenen. Det er kendetegnet ved at:

- Vi bruger godkendte materialer
 - Vi tilgodeser børnenes behov for at udfolde sig
 - Børnene tilbydes voksenstyrede kreative udfoldelser
 - Børnene inddrages og kan identificere sig med udsmykningen i huset
 - Børnene eksperimenterer med det visuelle udtryk
 - Børnene deltager aktivt i rummets æstetik ved at tage stilling og tilføje til rummets visuelle udtryk og indhold
 - Børnene anerkendes for egne kreative udfoldelser
 - Børnene erfarer gennem sanser
 - Vi har tænkt over farvesammensætningen i rummet
 - Vi får en følelse af, at her er rart at være
 - Indretningen og udsmykningen virker stimulerende og inspirerende på børn
 - Kreativiteten stimuleres
-

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Pilehaven laver vi små læringsmiljøer, som gavner barnet individuelt og gavner fællesskabet som helhed. Det kan f.eks. være at bygge huler under bordet, lave et tog af stole, lave en bilbane på gulvet eller lave en lille købmandsbutik. Vi arbejder med Vygotskys teori om zonen for nærmeste udvikling - også kaldet NUZO (Nærmeste Udviklings Zone). I vores dagligdag stiller vi alderssvarende krav til barnet. Det vil sige, at barnet skal udfordres – men ikke mere end at barnet alligevel skal kunne følge med. Barnet ses som et selvstændigt individ, som lærer hele tiden. Vi er opmærksomme på hvad barnet kan selv og støtter barnet i det, det kan med hjælp. Barnet kan i samspil med andre børn og voksne udvikle sine kompetencer og forståelser af sig selv. Det er gennem leg, aktiviteter og kropslig erfaring at barnet lærer om sig selv og andre

Når vi lykkes med de pædagogisk mål, ser vi børn, som:

- Kan vise egne grænser og sætte ord på følelser – frustration, glæde osv. Fx bruger hånden som stop tegn.
- Er nysgerrige på omgivelserne og tør kaste sig ud i nye ting og afprøver egne grænser, som når børnene spørger "hvorfor"? eller siger "hvad er det"?
- Udtrykker glæde ved lege og aktiviteter i samspil med andre og selv tage initiativ i lege og aktiviteter, som fx siger: "se mig - se hvad jeg kan"

- Kender og har lyst til at deltage i de daglige rutiner selv, som fx at være med til borddækning, tørre borde af, feje, deler madpakker ud, ligger puder ud til samling osv.
- Er selvhjulpne og gør dagligdags rutiner selv og uden guidning. Fx hælder op i en kop, spiser og drikker selv, vasker hænder, klæder sig af og på, dækker bord, pakke turtaske, holder styr på sin egen garderobe osv.

Som personale skal vi:

- Have øje for det enkelte barns kompetencer og stille passende krav
- Inddrage alle i fællesskabet ved fx samling
- Anerkende barnets følelser ved at sætte ord på
- Opmuntre med positive ord
- Opfordre til at deltage i aktiviteten
- Give plads til barnets fortælling
- Have fokus på at udfordre børnene differenceret
- Skabe ro til fordybelse og give tid til læring
- Vise tillid til børnene
- Give plads til det enkelte barn

Praksisfortælling fra et pædagogiske læringsmiljø, der understøtter temaet alsidige personlige udvikling:

Vuggestuen

En pige på to år går rundt på stuen og leger. Hun er optaget af dukker og putter dem i sengen. Pludselig begynder hun at flytte puder og dukker over til det runde tæppe, hvor vi normalt holder samling. Hun lægger puderne i en fin cirkel og sætter nogle af dukkerne på puderne og sætter sig også selv på en pude. Hun kigger forventningsfuld over på mig. Jeg siger, at jeg kan se hun gerne vil holde samling og sætter mig ned på en af puderne. Flere af børnene kommer til og vi begynder at holde en samling med rim og remser og sange. I dagene efter gentager det sig flere gange på pigens egen opfordring.

Børnehaven

En pige på 5 år sidder på toilettet og kalder på mig. Da jeg kommer ud på toilettet, siger pigen, at hun er færdig og spørger om jeg vil tørre hende. Jeg fortæller pigen, at jeg er sikker på hun godt selv kan og hun skal prøve at tørre sig selv og hvis hun ikke kan, skal jeg nok vise hende, hvordan hun skal gøre. Pigen tager noget toiletpapir og tørrer sig og gentager dette et par gange og siger samtidig, at man skal sparre på papiret fordi træerne dør. Jeg svarer, at det er rigtigt, vi skal spare på papiret, men når man øver sig i, at tørre sig selv, så er det okay at bruge lidt mere papir. Pigen tørrer sig en sidste gang og ser at der ikke er noget på papiret. Jeg smiler til pigen og siger det var super flot og at hun jo sagtens kunne tørre sig selv. Pigen ser glad og tilfreds ud og afslutter med ordene. Nu behøver jeg ikke længere at vente på en voksen, så kan jeg bare lege i stedet! Pigen kvitterer med et stort smil igen, griner og klapper i hænderne inden hun går over og vasker sine hænder. Hun løber efterfølgende glad ud fra toilettet.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi understøtter den sociale udvikling gennem både det store og de små fællesskaber. Gennem f.eks. leg i dukkekrogen deler børnene erfaringer om hvordan man f.eks. leger mor og kan støtte op om hinanden. Her er det også vigtigt at børnene lærer at gå på kompromis. Desuden kan legen være med til at børnene forstår og kan håndtere eventuelle konflikter, så legen kan fortsætte. Børnene lærer at være tålmodige, acceptere forskelligheder og kunne vise empati. Hvordan leger vi sammen i dukkekrogen? Vi deler med hinanden og lytter til hvordan legen skal udfoldes.

Som voksne veksler vi mellem at gå foran, ved siden af og bagved med henblik på at understøtte deltagelse i legefællesskaber. Vi har fokus på at tilpasse forskellige læringsmiljøer til forskellige børn alt efter behov. Vi understøtter det med indretning og legetøj og mener også at atmosfæren er en vigtig rolle.

Når vi lykkes med de pædagogisk mål, ser vi børn, som:

- Kan aflæse og reagere på andre i forhold til den kontekst de er i. Børn øver sig i at afstemme sig selv med krop og sprog efter situationen.
- Viser tegn på medfølelse, drager omsorg, lytter hjælper andre. Fx når de trøster og spørger om den anden er okay, henter hjælp hos en voksen, giver hinanden kram og hjælper hinanden med at tage tøj af og på i garderoben.
- Viser gensynsglæde ved at se hinanden og gerne deler oplevelser med de andre børn og de voksne vil. Fx når børnene giver hinanden og de voksne kram, smiler til hinanden ved aflevering, spørger efter hinanden, kender de andre børn og voksens navne.
- Har lyst til at lege med hinanden, indbyder hinanden til leg og danner venskaber og kan deles om legetøjet. Fx når børnene laver legeaftaler hjemme hos hinanden eller når et barn spørger et andet barn; Vil du lege med mig?
- Vente på tur og kan udsætte sine egne behov.
- Gerne vil være med i fællesskabet og som deltager både i voksenimiteret aktivitet og børneimiteret leg. Fx til samling hvor børnene selv kommer med puderne og ligger dem i rundkredsen, til frokosten når børnene hjælper og gøre plads til hinanden ved bordet eller når der skal ryddes op efter en leg.

Som personale skal vi:

- Skabe et trygt miljø hvor man tør sige og gøre forkerte ting
- Have fokus på verbal og følelsesmæssig støtte
- Hjælpe med at sætte ord på og guide i konfliktløsning

- Have øje for barnets relation og understøtte legen
- Være positive og vise vejen.
- Have fokus på at se alle børn

Praksisfortælling fra et pædagogiske læringsmiljø, der understøtter temaet sociale udvikling:

Vuggestuen

Fem af de ældste børn har netop spist og efterfølgende været på badeværelset sammen. De løber glade sammen ned mod den hoppemadrass, de har fået lov til at lege på. De hopper, griner og imiterer hinanden og det er tydeligt at se, at de har en god fællesleg. Mens de hopper, falder den ene ned på ryggen. De andre børn hopper videre, og barnet der nu ligger på ryggen og hopper, synes det er sjovt og griner højlydt. Pludselig lægger der sig yderligere to børn ned på ryggen og der er nu to børn som hopper de tre børn op og ned på madrassen. Børne afprøver efterfølgende både at blive hoppet og selv at hoppe. Ud fra børnenes grin og kropssprog er det tydeligt at se, at de fem børn nyder at være i den fælles leg, som de selv har fundet på.

Børnehaven

På stuen er to piger i gang med at lave en motorikbane. Den ene pige spørger mig, om jeg vil hente et lille bord, som hun kan hoppe ned fra. Jeg opfordrer hende til selv at hente bordet. Hun prøver selv, men kan ikke flytte bordet alene. Jeg spørger en dreng, der sidder ved siden af og betragter situationen, om han ikke vil hjælpe hende. Det vil han gerne og rejser sig med det samme. To andre drenge på stuen opfanger situationen og kommer også til for at hjælpe. Sammen får de bordet på plads og jeg giver alle børnene en "highfives" for deres hjælpsomhed og samarbejde. Efterfølgende giver børnene på eget initiativ hinanden en "highfives".

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale.

Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Sprog er forudsætningen for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Der findes mange forskellige sprog, som alle spiller en rolle i barnets udviklingsproces, og som skal have opmærksomhed. Talesprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog er blot nogle af de kommunikationsformer, vi alle benytter os af.

I Pilehaven giver vi barnet mulighed for at udvikle sit sprog gennem dagligdags aktiviteter. Dette gør vi ved at sætte ord på det, vi gør, ser og oplever. Derudover skaber vi nogle rammer, som indbyder til kommunikation, hvilket skal være med til at udvikle barnets begrebsverden.

Nogle af de redskaber vi bruger i hverdagen er fx fagtesange, sange, rim og remser, dialogisk læsning og historiefortælling og det at sætte ord på barnets og andres oplevelser, handlinger og følelser.

Vi er som personale opmærksomme på vores eget sprogbrug og det at kunne udvikle børnenes sprog. Vi stræber efter at være gode sproglige rollemodeller ved bl.a. at variere ord og sætninger.

I børnehaven bruger vi materialet Lydbyen, som er med til at styrke børnenes ordforråd og omverdens bevidsthed.

Når vi lykkes med de pædagogiske mål, ser vi børn, som:

- Danner sætninger.
- Går i dialog med de voksne og andre børn.
- Kan rim og remser.
- Deltager aktivt i aktiviteter.
- Kan fortælle historier.
- Fortsætter sprogaktiviteter i deres lege.
- Kan synge og lave de sanglege de er præsenteret for.
- Er i dialog under leg.

Som personale skal vi være:

- Rollemodeller som sætter ord på for barnet konkret og følelsesmæssigt
- Positiv lyttende
- Snakkende
- Åben mimik og øjenkontakt
- I børnehøjde
- Synge med børnene
- Skabe rum til nye opdagelser

- Konfliktmægle
- Anerkendende
- Nysgerrige
- Spørgende
- Sætte ord på hverdagen
- Tålmodige
- Være med i legen
- Stille krav til børnene
- Nærværende

Praksisfortælling fra et pædagogiske læringsmiljø, der understøtter temaet kommunikation og sprog:

Vuggestuen

Under måltidet sidder to børn og kigger på det ene barns madkasselåg, der er fyldt med en masse dyr fra zoologisk have. Pigen peger på et af dyrene og spørger drengen, hvad det er for et dyr. Drengen svarer hvilket dyr det er. Pigen peger flere gange på madkassen og spørger hvilket dyr det er og hver gang svarer drengen. På et tidspunkt bytter de roller og drengen peger på et næsehorn og spørger hvad det er. Pigen svarer at det er en dinosaur og drengen svare med det samme. Nej det er et næsehorn. De griner lidt og snakker videre om madkasselåget.

Børnehaven

I børnehaven har vi til samling haft et rim om Dorte damefrisør. Hun har på billedet en hårtørrer i sin hånd. Vi snakkede om hårtørreren og hvad den kunne bruges til. Vi spurgte ind til, om nogle af børnene havde en derhjemme. En pige på 3 år fortalte at hendes mor havde en og at hun også havde brugt den på hendes hår. Efter samlingen skrev vi til forældrene på tabulex, hvad vi havde snakket om. Vi opfordrede forældrene til at tage et billed af deres hårtørrer og sende det til os, hvis de havde en derhjemme. Senere på ugen kom der et billed sendt fra en af vores drenge på fire år. På billedet står han og føntørrer sit hår.

Jeg viste billedet rundt til de børn der var omkring mig og til drengen selv. Drengen blev utrolig glad og hoppede på stedet. Han begyndte med det samme at fortælle om hans oplevelse med at tørre håret. At luften var varm, men at man kunne gøre den kold. Han fortalte at den blæste så hans hår strittede helt op i luften. De andre børn omkring han lyttede med. Pludselig spurgte drengen de andre børn, om de havde prøvet en hårtørrer og om den var kold eller varm. Børnene fik en længere dialog om hårtørreren, drengens billede, hår der stritter og de satte alle ord på deres egne oplevelser.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kroppen er i spil hele tiden og i dagligdagen har vi fokus på at mærke efter. Vi laver yoga, afslapning, og massage med børnene, som er en nærværende måde at forholde sig til ens krop og følelser på.

På vores legeplads har børnene mulighed for at bruge kroppen i forskellige sammenhænge, f.eks. at rutche, løbe, cykle og gynge, hvor både motorik og sanser kommer i spil.

Inde, kan vi f.eks. sanse hvordan kartoffelmel føles mellem hænderne. Hvad sker der med melet når man putter vand i? Hvordan føles det når det når man presser det og det bliver hårdt? Forskellige materialer giver forskellige sanseindtryk.

Når vi lykkes med de pædagogisk mål, ser vi børn, som:

- Viser glæde ved at være i bevægelse
- Hopper og danser, når der spilles musik på stuen
- Håndterer service og bestik selv
- Benævner egne kropsdele
- Har kendskab til og deltager aktivt i bevægelseslege

Som personale skal vi:

- Kunne give slip på faste rammer, undre os og være nysgerrige sammen med børnene
- Udfordre alle børn
- Slå os løs og turde være fjollede
- Indrette stuen så kroppen bliver udfordret
- Sætte ord på. Fx dette er en albue
- Planlægge ture
- Opfordre til at tage tøj af og på selv
- Lave aktiviteter så vi kommer op og ned i arrousel.
- Give tid til udvikling
- Vi skal forberede os men også have plads til det impulsive

Vuggestuen

Børnene er samlet rundt omkring bordet på stuen, da vi skal lege med pisket kikærtevand og maizenamel. Børnene har bare maver, så de får mulighed for at sanse med hele overkroppen. Nogle af børnene begynder med det samme at røre ved skummet, presser det mellem fingrene, spreder det ud på bordet osv. mens andre børn holder sig tilbage og ser på, hvad det er de andre børn gør. Børnene får lov til at sanse og eksperimentere helt frit og den voksnes rolle i aktiviteten er, at vise hvad man kan med skummet.

Børnehaven

To voksne på stuen begynder spontant en fredag at danse til en glad sang. Børnene stopper op og står og kigger overrasket på de voksne indtil en dreng spørger, om de også må være med til at danse. Med ét danser alle på stuen med på fredagssangen. Da sangen stopper vil børnene gerne danse videre til samme sang og den bliver sat til at spillet igen. Sangen bliver spillet et par gange mere til stor begejstring for alle børnene.

Den efterfølgende fredag kom nogle af børnene hen til os og spurgte, om vi ikke skulle danse til vores fredagssang igen og så dansede vi igen.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har en opmærksomhed på, at få sagt højt og gjort tydeligt, at f.eks. underlag ude føles forskellige alt afhængig af årstid. Nogle gange er der vådt og andre gange er der tørt. Der kan være blødt, hårdt, ujævnt, varmt, koldt med mere.

Børnene skal opleve naturen tæt på, hvor der er mulighed for at kunne mærke, hvordan naturen føles at røre ved, og hvordan det er at være ude i naturen. F.eks. hvordan føles det at flytte en træstub, og hvad kan der ses nedenunder træstubben? Hvordan føles det at røre ved bark? Hvordan føles det at se og røre ved en regnorm, en bænkebidder, en edderkop? Hvad kan vi finde på legepladsen? Og hvad kan vi se på ture ude i lokalområdet? Vi snakker med børnene om hvad der hører til og ikke til naturen fx skrald.

Børnene skal opleve at blive udfordret. F.eks. kan der laves en forhindringsbane. Vi tager i skoven, på standen og leger på omkringliggende legepladser, kravler op og ned ad bakker og udfordrer alle legeredskaber på vores legeplads. Vi tænder bål og børnene er en aktivt del aktiviteten.

Vi passer vores planter og blomster ude på legepladsen, og der kan læres hvordan en kartoffel gror, hvordan planten ser ud over jorden og under jorden samt hvornår den er klar? Hvilken farve har den? Hvordan smager en kartoffel?

I forhold til matematisk opmærksomhed arbejder hele huset i hverdagen med begreber, modsætninger, forholdsord, sortering, kategorisering eller sammenligning og vi hjælper børnene til at have en undersøgende tilgang til deres omgivelser.

Når vi lykkes med de pædagogiske mål, ser vi børn, som:

- Er begejstret når vi skal på en tur i nærområdet eller spise udenfor
- Har kendskab til at kunne finde dyr, insekter, planter, blomster mm.
- Kan udpege og benævne naturfænomener.
- Kopiere deres oplevelser i leg på stuen.
- Sanser naturen, lytte, smage, røre, se

- Tale om årstider, lægge mærke til forskellene for eksempel at bladene visner, kogler falder ned og hvem spiser dem
- Tage naturen indenfor og bruge den til forskellige aktiviteter.
- Ser på dyr/planter
- Bruge naturen og tage vare på den

Som personale skal vi:

- Planlægge pædagogiske aktiviteter omkring naturen
- Få ny viden og dele den med børn og voksne
- Have øje på det enkelte barn
- Være nysgerrige når børnene viser interesse for naturen
- Tage naturen med ind i huset
- Gå forrest og vise det ikke er farligt

Praksisfortælling fra et pædagogiske læringsmiljø, der understøtter temaet Natur, udeliv og science

Vuggestuen

Hver uge går vi tur med børnene i lokalområdet. På turen har vi fokus på at snakke om det vi ser og hører på turen. På en tur kommer vi en dag forbi nogle duer. Vi stoppede op og lyttede til dem og prøvede at sige som dem. Børnene syntes det var sjovt at sige som en due. Vi snakkede om hvad duer spiser og hvor de bor.

Til Påske har vi sammen med børnene sået karsefrø i afskårede mælkekartoner, som børnene selv har malet og pyntet. De er blevet vandet og børnene har holdt øje med dem og set frøene blive til karse, vi kunne smage på. Det var dog ikke alle børn der kunne lide karsen. Op til påskeferien fik alle børn deres egen karse med hjem.

Børnehaven

Vi havde til årets påskefrokost planlagt, at vi skulle have tarteletter og at børnene skulle selv være med til at tilberede maden fra bunden. Ugen før påske tog en voksen alle ingredienserne med ind på stuen under en frokost, for at vise børnene dem og snakke med dem om, hvad de skulle bruges til. Den voksne viste en hel fersk kylling i en pose. En dreng på tre år var meget interesseret i kyllingen og han stillede mange spørgsmål. Til sidst rejste han sig fra sin plads og gik hen til den voksne med kyllingen. Han kunne ikke forstå det var en kylling, for den havde jo intet hoved, ingen fjer og ingen fødder. Den voksne forklarede at den var blevet slagtet og havde fået plukket fjerene af og at hoved og fødder var skåret af.

Resten af dagen og de efterfølgende dage spurgte drengen jævnligt til kyllingen og vi måtte derfor gennem hele processen vise ham kyllingen både som rå, kogt, plukket og da retten var færdig. Da kyllingen skulle plukkes spurgte han ind til alt ved kyllingen: hud, sener, bruske, knogler, blodårer, gumpen osv. De voksne forklarede det hele mange gange. En måned efter kyllingen var blevet tilberedt og spist vendte drengen med jævne mellemrum stadig tilbage til kyllingen og stillede stadig mange spørgsmål. Han gentog nu også mange af de svar han allerede havde fået.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Pilehaven arbejder vi med kultur, æstetik og fællesskab i forbindelse med de mange traditioner, som vi har i løbet af året. Det er f.eks. fastelavn, påske, bedsteforældredag, sommerfest, julefest, luciaoptog, teatertur for børnehaven, busture, fødselsdage, bag for en sag osv.

På busture kan børnene f.eks. lære noget om, hvordan man opfører sig i bussen, når man skal stå af bussen, når man skal gå ind i en bus. Der læres noget om, hvordan man opfører sig de forskellige steder, hvor man færdes. Børnene får et fællesskab omkring det at tage på tur.

Til teaterforestillinger læres der f.eks. om, hvordan føles det at være i et teater. Der er skuespillere, som spiller sammen, børnene øver sig i at tage hensyn til hinanden, alle skal kunne se, man skal være stille og lytte. Der er en fælles opmærksomhed.

Hvert år holder vi bag for en sag, hvor børnene er en stor del af planlægningen. Børnene bager kager og brød, som bliver solgt til forældre og bekendte i en cafe. Der er fokus på at vi er fælles om at hjælpe andre børn, der har det svært. Børnene med til at udsmykke cafeen, hvor produkterne bliver solgt og de kommende skolebørn står for betjeningen af cafeen.

Der er også et læringsfællesskab i forbindelse med de mange rutiner, som barnet oplever i løbet af en dag. Det er fx i forbindelse med frokosten, hvor der kan være en snak om, hvad man gør derhjemme. Sidder man sammen som familie eller sidder man alene og spiser? Hvordan spiser man og hvad spiser man? I fællesskabet kan der læres om forskellige værdier i forbindelse med måltiderne.

I løbet af dagen er der også en læring i normer og generel opførsel. Må man fx kaste med mudder på ruderne? Må man sidde med benene oppe på bordet, når man spiser? Må man ligge ned og spise? Må man gå rundt med sin mad? Osv. I børnehaven øver vi børnene i, at kunne afstemme deres krop efter fællesskabet og omgivelserne. Vi bruger fx hjælpesætninger som gå ben, inde stemme osv.

Alle børn arbejder hen over året med forskellige kreative udtryksformer som klippe/klistre, arbejde med forskellige materialer eller tegne og male.

Børnehavebørnene går minimum en gang om året i teatret. De går også i "Børnebiffen" som er et samarbejde med den lokale biograf, Dansk Film Institut og børnehaverne i området.

Pilehaven deltager i Kulturstjerne som er et samarbejde mellem Willumsen museet, Lokalhistorisk museum, Biblioteket og Musikskolen hvor børnehavebørnene bliver præsenteret for og deltager i de forskellige kulturinstitutioners tilbud.

I hele Pilehaven indgår børnenes kreationer som en del af udsmykningen.

Når vi lykkes med de pædagogisk mål, ser vi børn, som:

- Beder om musik og historielæsning
- Har kendskab til historier/ eventyr
- Deltager aktivt i sanglege
- Efterspørger kreative aktiviteter
- Kreativitet indgår i rolle lege
- Nævner traditioner som jul, påske, Sankt hans osv.
- Kan identificere sig med udsmykningen i huset
- Minder hinanden om vores aftaler

Vi personale skal vi være:

- Anerkendende og følge barnet i dets kreative proces
- Selv turde prøve nye ting, være rollemodel
- Dygtiggøre os og finde information om det vi ikke kender
- Bruge husets forskellige ressourcer ift. kultur, normer, værdier og leveform
- Holde fast i traditionerne
- Introducere forskellige materialer
- Udstille og inspirere
- Give plads til de store og små fællesskaber
- Hjælpe børnene ind i fællesskabet
- Gå foran, bag ved og ved siden af
- Have fokus på at italesætte hvad vi skal lave og hvad vi laver

Praksisfortælling fra et pædagogiske læringsmiljø, der understøtter temaet Kultur, æstetik og fællesskab

Vuggestuen

I ugen op til fastelavn har børnene været med til at forberede vores fastelavnsfest. De har malet og pyntet tøndene, sunget fastelavssange og vi taler om, hvad de skal være klædt ud som. . Vi laver også masker, fastelavnsris og pynter stuen op til fest.

På festdagen slår alle med stor entusiasme på tøndene og da den revner og serpentiner, balloner og godter falder ud begynder alle at hoppe af glæde sammen.

Børnehaven

Børnene og voksne sidder i rundkreds samlet på gulvet og den voksne har forslået, at børnene på skift fortæller om deres weekend. Børnene lytter til hinanden og er meget optaget af at alle får lov til at fortælle. To drenge er opmærksomme på, at de voksne også får lov til at fortælle om deres weekend.

Efterfølgende har vi har en dialog med børnene om, hvor vigtigt det er, at lytte til hinandens oplevelser og tage del i hinandens glæder.

Evalueringskultur

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Dokumentation gør en forskel. Når vi dokumenterer, gør det en forskel for børnene, for de får visualiseret oplevelser, og det gør dem i stand til at huske. Dokumentation er en tidslomme mellem fortid, nutid og fremtid. Dokumentation foregår i nutiden, men fortæller om noget, der er sket i fortiden, og som børnene får inspiration til at arbejde med i fremtiden. Så dokumentation kan være et bindeled i børns erindring og i deres liv på institutionen.

Men dokumentation er også synliggørelse af den pædagogiske praksis og samtidig en adgangsbillet til evaluering. Vi kan ikke evaluere på noget, der ikke er dokumenteret, så det er to sider af samme sag. Derfor har dokumentation også en berettigelse i forhold til, at vi analyserer vores egen praksis og analyserer om børnene har lært det, vi gerne vil lære dem. Dokumentation og evaluering giver anledning til, at vi får dialoger om pædagogik, barnesyn, egen faglighed osv. og der skabes ny viden, der bidrager til at udvikle kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og til at skabe de bedste betingelser for alle børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi arbejder kontinuerligt med at udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved at opstille mål, sætte tiltag i gang, reflektere, evaluere og justere. Det gør vi i det daglige, i planlægning af de månedlige aktiviteter og ved planlægning af arrangementer. På vores personalemøder arbejder vi med det pædagogiske grundlag via Redskab til selvevaluering, hvor vi sætter aktionslæringsforløb i gang i hhv. vuggestue og børnehave. Vi evaluerer gruppernes aktiviteter på stuemøderne, og vi evaluerer fælles arrangementer sammen på vores personalemøder. I hverdagen evaluerer vi løbende overgange (fx hvordan vi kommer til og fra garderoben) og rutiner. På den måde sikrer vi, at det pædagogiske læringsmiljø bliver prioriteret i alle de daglige praktiske rutiner i samspil med børnene.

Et eksempel er, at vi anvender legens data i tilrettelæggelse af det pædagogiske læringsmiljø. Helt konkret ved at anvende data i forhold til samtaler i børnegrupperne og i planlægning af aktiviteterne sammen med børnene. Det er med udgangspunkt i dét, børnene er optagede af og de lege, de leger. Vi indsamler også løbende data ved at udfylde fx Trivselsguide, Alle Med, MIO, TRAS, TRASMO og LP

Eksempler på evalueringer i Pilehaven:

Personalemøder:

- Projekter for hele børnehuset
- Årsplaner

- Den styrkede læreplan

Afdelingsmøder:

- Forløb for hele afdelingen
- Højtider og andre begivenheder
- Pædagog og pædagogisk assistent studerendes forløb
- Samarbejdet med andre faggrupper, børnehuse og forældre

Stuemøder:

- Indkøring
- Samling
- Fordeling af børn i forskellige grupper i løbet af dagen
- Forældrekontakt og samtaler
- Sammensætning af børnegrupper
- Læringsmiljø på stuen

Vejledningmøder:

- Studerende får feedback og vejledning i forhold til deres hverdag på stuen og med henblik på opgaveskrivning.

MUS-samtaler:

- Den enkelte medarbejder og pædagogiske leder evaluerer arbejdsopgaver og mål siden sidste MUS-samtale.

I løbet af hverdagen:

- Placering af børn i forhold til hinanden når vi spiser, går tur, har samling osv.
- Aktiviteter der tilpasses på grund af den aktuelle personale eller børnesammensætning.
- Tilpasning af dagligdagen i forhold til vejret.

Eksempler på dokumentation kan være:

- Fotos
 - De individuelle forældresamtaler. Herunder Trivselsguide, Alle Med, MIO, TRAS, TRASMO og LP
 - Nyhedsbreve
 - Tegninger, "Diplomer" eller genstande børnene tager med hjem
 - Mappen børnene får, når de stopper i Pilehaven med fotos, tegninger osv.
 - Dagbøger og fotos på tabulex
 - Interne mailinfo
-